

HANDLINGSPLAN FÖR ARBETET MED ELEVERS SPRÅK-, LÄS- OCH
SKRIVUTVECKLING.

Östhammars kommun
Läsåret 2022-2023

Innehåll

INLEDNING	4
SYFTE.....	5
PLANEN	6
Förskoleklass	6
Undervisningens innehåll	6
Gemensamt bedömningsstöd	6
Genomförande	6
Uppföljning av resultat	6
Förslag på insatser	7
På gruppnivå	7
På individnivå	7
Årskurs 1-3	8
Undervisningens innehåll	8
Årskurs 1	9
Gemensamt bedömningsstöd	9
Genomförande	9
Uppföljning av resultat	9
Förslag på insatser	9
På gruppnivå	9
På individnivå	10
Vem genomför insatsen	10
Årskurs 2	11
Gemensamt bedömningsstöd	11
Genomförande	11
Uppföljning av resultat	11
Förslag på insatser	11
På gruppnivå	11
På individnivå	12
Vem genomför insatsen	12
Årskurs 3	13
Gemensamt bedömningsstöd	13
Genomförande	13
Uppföljning av resultat	13
Förslag på insatser	14
På gruppnivå	14
På individnivå	14
Vem genomför insatsen	14
Årskurs 4-6	15
Undervisningens innehåll	15
Årskurs 4	16

Gemensamt bedömningsstöd	16
Genomförande	16
Uppföljning av resultat	16
Förslag på insatser	16
PÅ GRUPPNIVÅ	16
PÅ INDIVIDNIVÅ	16
Vem genomför insatsen	16
Årskurs 5	17
Gemensamt bedömningsstöd	17
Genomförande	17
Uppföljning av resultat	17
Förslag på insatser	17
På gruppnivå	17
På individnivå	17
Vem genomför insatsen	18
Årskurs 6	19
Gemensamt bedömningsstöd	19
Genomförande	19
Uppföljning av resultat	19
Årskurs 7-9	20
Undervisningens innehåll	20
Årskurs 7	21
Gemensamt bedömningsstöd	21
Genomförande	21
Uppföljning av resultat	21
Förslag på insatser	21
På gruppnivå	21
På individnivå	21
Vem genomför insatsen	22
Årskurs 8	23
Årskurs 9	24
Gemensamt bedömningsstöd	24
Genomförande	24
Uppföljning av resultat	24
Förslag på insatser	24
På gruppnivå	24
På individnivå	24
Vem genomför insatsen	24
Förslag på kartläggningmaterial för Läs- och skrivutredning	25
Källor	26

INLEDNING

Handlingsplanen är framtagen av Östhammars kommuns specialpedagoger, på uppdrag av rektorsgrupp och verksamhetschef för grundskolan. Den utgår från skollagen och Lgr22, och vänder sig i första hand till pedagoger som undervisar i kommunens grundskolor.

Denna handlingsplan ska utgöra en grund för hur vi i skolorna i Östhammars kommun arbetar med att ge förutsättningar för eleverna att nå tillräckliga läs- och skrivfärdigheter för att tillgodogöra sig undervisning i alla ämnen och utvecklas så långt som möjligt.

I första kapitlet i Lgr 22 kan vi läsa att: *Skolväsendet vilar på demokratins grund*. Läskunnighet är en förutsättning för demokrati. Mats Myrberg, professor i specialpedagogik, har i sin forskning sett hur läsningen (eller bristen på denna) påverkar vårt ordförråd. Som läsare kommer du ha ett ordförråd på ca 50 000 ord när gått ut gymnasiet. Är du inte en läsare kan ditt ordförråd begränsas till 15 000 -17 000 ord, vilket är tillräckligt för att kunna hålla vardagliga konversationer men inte räcker för att förstå innehållet i en dagstidning eller nyhetssändning.

När du läser handlingsplanen, var medveten om att ordet *läsning* både kan betyda att du läser med ögonen och med öronen.

SYFTE

Syftet med handlingsplanen är:

- att säkerställa tidiga insatser vid identifiering av svårigheter kopplade till språk, läsning och skrivning.
- att genom systematisk utvärdering av resultaten, ständigt utveckla och förbättra undervisningen i läsning och skrivning.
- Att öka måluppfyllelsen i grundskolans alla ämnen.

PLANEN

FÖRSKOLEKLASS

UNDERVISNINGENS INNEHÅLL

Då forskning visar att systematiskt arbete med fonologisk/fonemisk medvetenhet är avgörande i den tidiga avkodnings- och stavningsutvecklingen, har Östhammars kommun valt att alla förskoleklasser i kommunen ska arbeta med Bornholmsmodellen. Att ha ett nära samarbete mellan förskoleklass och årskurs1, möjliggör ett arbetssätt där elever som kommit långt i sin läsutveckling, kan få undervisning tillsammans med årskurs1.

Innehållet i undervisningen ska även omfatta:

- Samtal om innehåll och budskap i olika typer av texter.
- Berättande texter, sakprosatexter och texter som kombinerar ord, bild och ljud.
- Bokstäver och andra symboler för att förmedla budskap.
- Rim, ramsor och andra ordlekar.
- Digitala verktyg och medier för kommunikation.
- Säker och ansvarsfull kommunikation, även i digitala sammanhang.
- Ord och begrepp som uttrycker behov, känslor, kunskaper och åsikter. Hur ord och yttranden kan uppfattas av och påverka en själv och andra.

GEMENSAMT BEDÖMNINGSSTÖD

Bornholmsdiagnosen som görs i början av höstterminen fyller två syften. Den är dels en förutsättning för att läraren ska kunna planera för en undervisning på rätt nivå, och då samma diagnos även görs i maj, är den även en viktig del i uppföljningen av arbetet både på grupp- och individnivå.

Kartläggningsmaterialet *Hitta språket* är obligatoriskt och ska stödja läraren i att tidigt identifiera elever som:

- riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i årskurs 1 och 3 i grundskolan och sameskolan
- är i behov av stöd (i form av extra anpassningar eller särskilt stöd) eller
- är i behov av extra utmaningar

Genomförande

Bornholmsdiagnosen genomförs enskilt med alla elever. Den genomförs av lärare i förskoleklass, speciallärare och/eller specialpedagog under augusti/september samt maj/juni. Om en elev klarar hela diagnosen, bör läraren fortsätta med bedömningsstödet för årskurs1.

Hitta språket genomförs bäst i mindre grupper av lärare i förskoleklass. Det är en fördel om den undervisande läraren genomför kartläggningen, eftersom läraren då med stöd av materialet, kan upptäcka områden som hela- eller delar av klassen visar svårigheter med och som den fortsatta undervisningen behöver fokusera på.

Uppföljning av resultat

Resultaten av Bornholmsdiagnosen på höstterminen, används för att planera för Bornholmsarbetet och rapporteras endast till speciallärare/specialpedagog för dokumentation.

Resultaten av vårterminens diagnos, följs upp under utvärderingsdagarna i juni. Resultaten lämnas även över till mottagande lärare i årskurs1.

Resultaten av *Hitta språket* följs upp tillsammans med rektor och speciallärare/specialpedagog på årskurskonferens under vecka 45-46.

Förslag på insatser

PÅ GRUPPNIVÅ

Att ha en organisation som möjliggör ett arbete med nivågrupper i Bornholm, gör att det går att möta alla elever där de är, och ha en riktad undervisning på rätt nivå. Därmed behövs inget särskilt stöd på individnivå för de elever som behöver mer fonologisk träning.

Läraren planerar den fortsatta undervisningen utifrån resultatet från *Hitta språket*.

PÅ INDIVIDNIVÅ

Elever som börjar förskoleklassen har kommit olika långt i sin språkliga utveckling och detta kan ha flera orsaker. Vi behöver dock vara uppmärksamma på de elever som inte klarar bedömningsstödet. Dessa elever ska alltid lyftas med elevhälsa. Om stora språkliga brister finns, konsulteras psykolog eller logoped.

ÅRSKURS 1-3

UNDERVISNINGENS INNEHÅLL

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Enkla former för textbearbetning, till exempel att i efterhand gå igenom egna och gemensamma texter och göra förtydliganden.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Språkets struktur med stor och liten bokstav, punkt, frågetecken och utropstecken samt stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Alfabetet och alfabetisk ordning.
- Sambandet mellan ljud och bokstav.

ÅRSKURS 1

GEMENSAMT BEDÖMNINGSSTÖD

I årskurs 1 genomförs DLS Bas som är ett test i läsförståelse och skrivning. *Läsning* omfattar 20 uppgifter (meningar) sammanvävda till en liten berättelse. Till varje uppgift finns fem bilder där eleverna ska markera den bild som bäst kan kopplas samman med den lästa uppgiften.

Skrivning består av en bild som eleverna ska skriva och berätta till. Bilden hör samman med den berättelse som de har läst i delprovet Läsning.

Det *Nationella bedömningsstödet i läs- och skrivutveckling* finns för årskurs1-3, men är bara obligatoriskt att använda i årskurs1. Syftet med bedömningsstödet är att läraren lättare ska kunna följa upp elevers kunskaper och tidigt identifiera elever som riskerar att få- eller som redan har svårigheter inom läs- och skrivutvecklingen. Läraren kan även se när en elev kommit längre i sin kunskapsutveckling och behöver ytterligare stimulans. Materialet ingår i Läsa, skriva, räkna - en garanti för tidiga stödinsatser.

Genomförande

DLS Bas Läsning genomförs generellt med alla elever. De elever som undantas från genomförandet är de som inte kopplar ljud till bokstav (inte knäckt läskoden), eller nyanlända elever som inte har tillräckliga kunskaper i svenska för att få något rätt. Dessa elevers resultat skall dock alltid registreras med 0p/stanine 1. Tiden för testet är 7 minuter. Inga extra anpassningar får göras utöver att eleven kan sitta enskilt.

Det *Nationella bedömningsstödet i läs- och skrivutveckling* genomförs med alla elever och görs två gånger under läsåret, en gång i augusti och en gång i januari. Ett riktmärke i bedömningsstödet är att en elev i årskurs 1 bör ha uppnått Avstämning A i slutet av årskurs 1.

Uppföljning av resultat

Under vecka 21-22 återkopplas resultat från *DLS Bas Läsning* till undervisande lärare och rektor på årskurskonferens. Här diskuteras även eventuella insatser som behöver göras, både på grupp- och individnivå. Resultatet skickas till kommunens kvalitetsutvecklare för sammanställning och senare redovisning för Barn- och utbildningsnämnden.

Resultatet från *Det nationella bedömningsstödet* återkopplas till speciallärare/specialpedagog och rektor under vecka 37-38 samt vecka 6-7.

Förslag på insatser

PÅ GRUPPNIVÅ

Att ha en organisation som möjliggör en differentierad undervisning, gör att det går att möta alla elever där de är och ha en riktad undervisning på rätt nivå. Läraren planerar den fortsatta undervisningen med stöd av resultatet från bedömningsstödet.

Ett nära samarbete mellan årskurs 1 och förskoleklassen, möjliggör för elever i årskurs 1 som har behov av mer fonologisk träning, att få det tillsammans med förskoleklassen.

Exempel på aktiviteter att göra i klassen:

- Högläsning av böcker
- Diskussioner om svåra ord och begrepp.
- Körläsning.
- Upprepad läsning i par.

- Läsbingo

PÅ INDIVIDNIVÅ

- Bravkod
- 7-stegsmetoden
- Witting
- WIP
- Läslistor

Vem genomför insatsen

- Undervisande lärare ansvarar för att genomföra insatser på gruppnivå
- Specialpedagog och speciallärare ansvarar för att planera för insatser på individnivå
- Speciallärare ansvarar för att genomföra insatser på individnivå.

ÅRSKURS 2

GEMENSAMT BEDÖMNINGSSTÖD

DLS Bas Läsning är samma test som gjordes i årskurs 1.

DLS Läsförståelse årskurs 2 undersöker elevens förmåga att läsa och förstå skönlitterära texter. Proven för skolår 2 har elevnära texter av barnboksförfattaren Helen Rundgren och innehåller 20 flervalsuppgifter.

DLS Ordförståelse årskurs 2 ger en uppfattning om förmågan att förstå vanligt förekommande ord hämtade ur texter för barn i åtta- till tioårsåldern. Ordförståelse för skolår 2 består av 17 flersvarsuppgifter.

H4 är ett test som avser mäta hur snabbt eleven avkodar ord.

Genomförande

DLS Bas görs i september med de elever som fick stanine 1, 2 eller 3 i årskurs 1. Här är provtiden 5 minuter. Inga extra anpassningar får göras utöver att eleven kan sitta enskilt.

DLS Läsförståelse årskurs 2 genomförs av undervisande lärare i februari, generellt med samtliga elever. De elever som eventuellt kan undantas från genomförandet, är de som inte kopplar ljud till bokstav (inte knäckt läskoden), eller nyanlända elever som inte har tillräckliga kunskaper i svenska för att få något rätt. Dessa elevers resultat skall dock alltid registreras med Stanine 1. Provtiden är 30 minuter. Inga extra anpassningar får göras utöver att eleven sitter enskilt.

DLS Ordförståelse årskurs 2 genomförs av undervisande lärare med alla elever i februari. Läraren läser varje uppgift högt. Extra anpassningar som kan göras är t ex att sitta enskilt eller att dela upp testet på flera tillfällen. Testet är inte tidsbegränsat.

H4 genomförs av speciallärare i maj med samtliga elever. Testet tar 1 minut per elev och genomförs enskilt.

Uppföljning av resultat

Resultatet från *DLS Bas Läsning* redovisas för speciallärare/specialpedagog samt rektor vecka 39-40. Här diskuteras eventuella insatser som behöver göras, både åtgärdande och kompensatoriska. Här fattas beslut om en utredning om behov av särskilt stöd ska startas, samt om det behövs göras extra anpassningar som t ex att erbjuda kompensatoriska hjälpmedel.

Resultaten från *DLS Läsförståelse* och *DLS Ordförståelse* redovisas för speciallärare/specialpedagog och rektor under vecka 11-12. Resultaten använder läraren i sin fortsatta planering av undervisningen. Här fattas beslut om en utredning om behov av särskilt stöd ska startas, samt om det behövs göras extra anpassningar som t ex att erbjuda kompensatoriska hjälpmedel.

Resultatet från *H4* återkopplas till mentor under vecka 23-24. Där planeras för insatser både på -grupp och individnivå för kommande läsår.

Förslag på insatser

PÅ GRUPPNIVÅ

- Högläsning av böcker
- Körläsning.
- Upprepad läsning i par.
- Läsbingo

- Förklara svåra ord och begrepp innan en text/film presenteras för eleverna.

PÅ INDIVIDNIVÅ

- Bravkod
- 7-stegsmetoden
- Witting
- WIP
- Läslistor
- Legimus

Vem genomför insatsen

- Undervisande lärare ansvarar för att genomföra insatser på gruppnivå
- Specialpedagog och speciallärare ansvarar för att planera för insatser på individnivå
- Speciallärare ansvarar för att genomföra insatser på individnivå.

ÅRSKURS 3

GEMENSAMT BEDÖMNINGSSTÖD

DLS Rättstavning fångar stavningsförmågan vid skrivning av vanligt förekommande ord. Uppgifterna består av 20 prövningsord som presenteras i en sammanhängande berättelse.

De Nationella proven i svenska konstrueras av landets universitet och högskolor. De är väl utprovade av både lärare och elever. Proven görs utifrån analyser av läroplan, ämnes- och kursplaner. De avser täcka så stora delar av kursplanen som möjligt. För att säkerställa hög reliabilitet krävs att provuppgifterna är utprovade i större grupper av elever. De nationella proven är utprovade i stor skala, av 200–1000 elever, och utvecklade enligt vetenskapliga metoder. Därmed kan man säga att provuppgifterna i stor utsträckning är rensade från eventuella slumpmässiga fel som kan påverka resultatet. Det krävs också att proven genomförs under likvärdiga former för att de ska visa likvärdiga resultat för alla elever.

H4 är ett test som avser mäta hur snabbt eleven avkodar ord.

Genomförande

DLS- Rättstavning genomförs av läraren i helklass, med samtliga elever i oktober. Extra anpassningar som kan göras är t ex att sitta enskilt eller att göra dela upp provet på fler tillfällen.

De nationella proven i svenska genomförs av undervisande lärare under mars, april och maj. För elever med funktionsnedsättningar kan provet behöva anpassas på olika sätt i samband med genomförandet. Rektor ska i god tid före provdatumet ha beslutat om eventuella anpassningar. Det är viktigt att skolan genomför anpassningen så att provet fortfarande prövar de kunskaper och de förmågor som respektive delprov avser att pröva. Beslut om anpassningar behöver därför föregås av en omsorgsfull analys där skolan tar hänsyn till elevens förutsättningar och vad provet prövar. Inför ett beslut om anpassning är det också viktigt att läraren informerar eleven och eventuellt elevens vårdnadshavare om vad anpassningen innebär och hur provet kommer att bedömas. De nationella proven är obligatoriska, men om det finns särskilda skäl kan rektor besluta att en elev undantas från att genomföra ett delprov eller ett prov.

H4 genomförs av speciallärare i maj med samtliga elever. Testet tar 1 minut per elev och genomförs enskilt.

Uppföljning av resultat

Resultaten på *DLS Rättstavning* återkopplas till speciallärare/specialpedagog och rektor under vecka 45-46. Resultaten jämförs med tidigare tester finns behov så tas här beslut om att en utredning av behov av särskilt stöd ska startas, samt om det behövs göras extra anpassningar som t ex kompensatoriska hjälpmedel. Här lyfts även de elever där det behövs göras en läs- och skrivutredning i årskurs 4.

Resultaten från *De nationella proven* återkopplas till speciallärare/specialpedagog och rektor under vecka 23-24. Resultaten lämnas även över till mottagande mentor samt specialpedagog/speciallärare i årskurs 4.

Resultatet från *H4* återkopplas till mentor under vecka 23-24. Resultaten lämnas även över till mottagande mentor samt specialpedagog/speciallärare i årskurs 4 som tar med dem i planeringen för insatser på grupp- och individnivå inför kommande läsår.

Förslag på insatser

PÅ GRUPPNIVÅ

- Högläsning av böcker
- Diskussioner om svåra ord och begrepp.
- Körläsning.
- Upprepad läsning i par.
- Läsbingo
- ILT

PÅ INDIVIDNIVÅ

- Bravkod
- 7-stegsmetoden
- Witting
- WIP
- Läslistor
- Legimus
- ILT

Vem genomför insatsen

- Undervisande lärare ansvarar för att genomföra insatser på gruppnivå
- Specialpedagog och speciallärare ansvarar för att planera för insatser på individnivå
- Speciallärare ansvarar för att genomföra insatser på individnivå.

ÅRSKURS 4-6

UNDERVISNINGENS INNEHÅLL

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Sammanfattning av texter.
- Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsoplevelsen.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer och normer. Meningsbyggnad, med huvudsatser, bisatser och skiljetecken samt textbindning med hjälp av sambandsord. Stavning, ords böjningsformer och ordklasser.
- Ordböcker och digitala verktyg för stavning och ordförståelse.

ÅRSKURS 4

GEMENSAMT BEDÖMNINGSSTÖD

H4 är ett test som avser mäta hur snabbt eleven avkodar ord.

Genomförande

H4 genomförs av speciallärare i maj med samtliga elever. Testet tar 1 minut per elev och genomförs enskilt.

Uppföljning av resultat

Resultatet från H4 återkopplas till mentor under vecka 23-24. Där planeras för insatser både på grupp- och individnivå för kommande läsår.

Förslag på insatser

PÅ GRUPPNIVÅ

- Högläsning av böcker
- Diskussioner om svåra ord och begrepp.
- Körläsning.
- Upprepad läsning i par.
- Läsbingo
- ILT

PÅ INDIVIDNIVÅ

- 7-stegsmetoden
- Witting
- WIP
- Läslistor
- Legimus
- ILT
- Kompensatoriska hjälpmedel
- Läs- och skrivutredning¹

Vem genomför insatsen

- Undervisande lärare ansvarar för att genomföra insatser på gruppnivå
- Specialpedagog och speciallärare ansvarar för att planera för insatser på individnivå
- Speciallärare ansvarar för att genomföra insatser på individnivå.

ÅRSKURS 5

GEMENSAMT BEDÖMNINGSSTÖD

DLS Läsförståelse består av fyra texter med sammanlagt 44 flervalsuppgifter som mäter olika aspekter av läsförmåga, såsom kunskaper på detaljnivå och förmåga att dra slutsatser.

DLS Ordförståelse avser mäta elevens ordförråd och består av 40 flervalsuppgifter.

DLS Rättstavning innehåller 36 uppgifter som representerar olika delar inom stavningsmetodiken.

H4 är ett test som avser mäta hur snabbt eleven avkodar ord.

Genomförande

DLS Läsförståelse görs vid två tillfällen och genomförs av undervisande lärare i oktober, generellt med samtliga elever. De elever som eventuellt kan undantas från genomförandet, är de som inte kopplar ljud till bokstav (inte knäckt läskoden), eller nyanlända elever som inte har tillräckliga kunskaper i svenska för att få något rätt. Dessa elevers resultat skall dock alltid registreras med 0p/Stanine 1. Provtiden vid tillfälle 1 är 30 minuter och tillfälle 2 30 minuter. Inga extra anpassningar får göras utöver att eleven sitter enskilt.

DLS Ordförståelse genomförs av undervisande lärare med alla elever i oktober. Läraren läser varje uppgift högt. Extra anpassningar som kan göras är t ex att sitta enskilt eller att dela upp testet på flera tillfällen. Testet är inte tidsbegränsat.

DLS- Rättstavning genomförs av läraren i helklass, med samtliga elever i oktober. Extra anpassningar som kan göras är t ex att sitta enskilt eller att dela upp provet på fler tillfällen.

H4 genomförs av speciallärare i maj med samtliga elever. Testet tar 1 minut per elev och genomförs enskilt.

Samtliga tester administreras och rättas av speciallärare/specialpedagog.

Uppföljning av resultat

Resultaten på *DLS* återges till mentorer och rektor under vecka 45-46.

Resultaten på *H4* återges till mentor och speciallärare före terminsslut.

Förslag på insatser

PÅ GRUPPNIVÅ

- Begreppsbildning i alla ämnen
- Nivågruppering i undervisningen i läsförståelse
- Systematisk undervisning om stavningsregler.
- ILT

PÅ INDIVIDNIVÅ

- Legimus
- Bravkod
- 7-stegsmetoden
- Witting
- WIP
- Läslistor

- Läs- och skrivutredning
- Kompensatoriska hjälpmedel
- Kartläggning av elevens språkliga förmågor

Vem genomför insatsen

- Undervisande lärare ansvarar för att genomföra insatser på gruppnivå
- Specialpedagog och speciallärare ansvarar för att planera för insatser på individnivå
- Speciallärare ansvarar för att genomföra insatser på individnivå

ÅRSKURS 6

GEMENSAMT BEDÖMNINGSSTÖD

De Nationella proven i svenska konstrueras av landets universitet och högskolor. De är väl utprovade av både lärare och elever. Proven görs utifrån analyser av läroplan, ämnes- och kursplaner. De avser täcka så stora delar av kursplanen som möjligt. För att säkerställa hög reliabilitet krävs att provuppgifterna är utprovade i större grupper av elever. De nationella proven är utprovade i stor skala, av 200–1000 elever, och utvecklade enligt vetenskapliga metoder. Därmed kan man säga att provuppgifterna i stor utsträckning är rensade från eventuella slumpmässiga fel som kan påverka resultatet. Det krävs också att proven genomförs under likvärdiga former för att de ska visa likvärdiga resultat för alla elever.

Genomförande

De nationella proven i svenska genomförs av undervisande lärare under november och mars. För elever med funktionsnedsättningar kan provet behöva anpassas på olika sätt i samband med genomförandet. Rektor ska i god tid före provdatumet ha beslutat om eventuella anpassningar. Det är viktigt att skolan genomför anpassningen så att provet fortfarande prövar de kunskaper och de förmågor som respektive delprov avser att pröva. Beslut om anpassningar behöver därför föregås av en omsorgsfull analys där skolan tar hänsyn till elevens förutsättningar och vad provet prövar. Inför ett beslut om anpassning är det också viktigt att läraren informerar eleven och eventuellt elevens vårdnadshavare om vad anpassningen innebär och hur provet kommer att bedömas. De nationella proven är obligatoriska, men om det finns särskilda skäl kan rektorn besluta att en elev undantas från att genomföra ett delprov eller ett prov.

Uppföljning av resultat

Resultaten från *De nationella proven* återkopplas till speciallärare/specialpedagog och rektor under vecka 23-24. Resultaten lämnas även över till mottagande mentor samt specialpedagog/speciallärare i årskurs 7 och används som stöd för planering av undervisning samt stödinsatser.

ÅRSKURS 7-9

UNDERVISNINGENS INNEHÅLL

- Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syften, avsändare och sammanhang.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.

ÅRSKURS 7

Det är viktigt att undervisande lärare tar del av resultaten av nationella proven från årskurs 6, med fokus på skrivandet som inte plockas upp i DLS i årskurs 7.

GEMENSAMT BEDÖMNINGSSTÖD

DLS Rättstavning omfattar 36 uppgifter som representerar olika delar inom stavningsmetodiken. Analystabellen på svarsblanketten underlättar kvalitativ analys av elevens stavningsförmåga.

DLS Ordförståelse omfattar 34 flervalstuppgifter. Orden är hämtade ur texter från olika ämnesområden.

DLS Läsbastighet omfattar 36 uppgifter insprängda i en sammanhängande text. Texten är densamma för de två versionerna, men lästiden är 5 minuter för version A och 4 minuter för version B.

Läsförståelse omfattar tre sammanhängande texter med 24 tillhörande frågor. De 21 flervalstuppgifterna används för normjämförelse. Frågor med öppna svar används för kvalitativ analys. Blanketten Individuell analys ger stöd i analysen av elevens lässtrategier och svaren på de öppna frågorna.

Genomförande

DLS Läsförståelse görs vid ett tillfälle och genomförs av undervisande lärare i svenska februari, generellt med samtliga elever. De elever som eventuellt kan undantas från genomförandet, är de som inte kopplar ljud till bokstav (inte knäckt läskoden), eller nyanlända elever som inte har tillräckliga kunskaper i svenska för att få något rätt. Dessa elevers resultat skall dock alltid registreras med Stanine 1. Provtiden är 35 minuter. Inga extra anpassningar får göras utöver att eleven sitter enskilt.

DLS Ordförståelse genomförs av undervisande lärare med alla elever i november. Läraren läser varje uppgift högt. Extra anpassningar som kan göras är t ex att sitta enskilt eller att dela upp testet på flera tillfällen. Testet är inte tidsbegränsat.

DLS- Rättstavning genomförs av läraren/lärare i svenska i helklass, med samtliga elever i november. Extra anpassningar som kan göras är t ex att sitta enskilt eller att göra delar upp provet på fler tillfällen.

Uppföljning av resultat

Resultaten på DLS redovisas för alla undervisande lärare under vecka 12-13.

Förslag på insatser

PÅ GRUPPNIVÅ

- Begreppsbildning i alla ämnen
- Systematisk undervisning om stavningsregler.
- ILT

PÅ INDIVIDNIVÅ

- Kompensatoriska hjälpmedel
- Legimus
- ILT
- Anpassade läromedel

VEM GENOMFÖR INSATSEN

- Undervisande lärare ansvarar för att genomföra insatser på gruppnivå
- Specialpedagog och speciallärare ansvarar för att planera för insatser på individnivå
- Speciallärare ansvarar för att genomföra insatser på individnivå

ÅRSKURS 8

Fortsättning av pågående insatser undervisande lärare, speciallärare, specialpedagog

ÅRSKURS 9

GEMENSAMT BEDÖMNINGSSTÖD

De Nationella proven i svenska konstrueras av landets universitet och högskolor. De och är väl utprovade av både lärare och elever. Proven görs utifrån analyser av läroplan, ämnes- och kursplaner. De avser täcka så stora delar av kursplanen som möjligt. För att säkerställa hög reliabilitet krävs att provuppgifterna är utprovade i större grupper av elever. De nationella proven är utprovade i stor skala, av 200–1000 elever, och utvecklade enligt vetenskapliga metoder. Därmed kan man säga att provuppgifterna i stor utsträckning är rensade från eventuella slumpmässiga fel som kan påverka resultatet. Det krävs också att proven genomförs under likvärdiga former för att de ska visa likvärdiga resultat för alla elever.

Genomförande

De nationella proven i svenska genomförs av undervisande lärare under november och mars. För elever med funktionsnedsättningar kan provet behöva anpassas på olika sätt i samband med genomförandet. Rektor ska i god tid före provdatumet ha beslutat om eventuella anpassningar. Det är viktigt att skolan genomför anpassningen så att provet fortfarande prövar de kunskaper och de förmågor som respektive delprov avser att pröva. Beslut om anpassningar behöver därför föregås av en omsorgsfull analys där skolan tar hänsyn till elevens förutsättningar och vad provet prövar. Inför ett beslut om anpassning är det också viktigt att läraren informerar eleven och eventuellt elevens vårdnadshavare om vad anpassningen innebär och hur provet kommer att bedömas. De nationella proven är obligatoriska, men om det finns särskilda skäl kan rektorn besluta att en elev undantas från att genomföra ett delprov eller ett prov.

Uppföljning av resultat

Resultaten från *De nationella proven* återkopplas till speciallärare/specialpedagog och rektor under vecka 14-16. Resultaten lämnas även över till mottagande speciallärare/specialpedagog på gymnasiet.

Utifrån resultaten på DLS diskuterar elevhälsa och skolledning upplägg och eventuell fortbildning i personalgruppen för att möta de behov som analyserats fram.

Förslag på insatser

PÅ GRUPPNIVÅ

- Läsförståelsestrategier
- Utbildning i kompensatoriska hjälpmedel

PÅ INDIVIDNIVÅ

- Läs- och skrivutredning
- Individuell utbildning i kompensatoriska hjälpmedel

Vem genomför insatsen

- Undervisande lärare ansvarar för att genomföra insatser på gruppnivå
- Specialpedagog och speciallärare ansvarar för att planera för insatser på individnivå
- Speciallärare ansvarar för att genomföra insatser på individnivå

Bilaga 1

**FÖRSLAG PÅ KARTLÄGGNINGSMATERIAL FÖR LÄS- OCH
SKRIVUTREDNING**

- Fonologia
- Bokstavskedjor
- ITPA
- ITPA 3
- DLS
- H4
- Duvan/Lilla Duvan

KÄLLOR

Lgr 22, *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (2022). Upplaga 1:2. Stockholm: Nordsteds juridik.

<https://urplay.se/program/199122-didaktorn-jattemanga-ord-ar-jattebra>

Wagner, R., & Torgesen, J. (1987). The nature of phonological processing and its causal role in the acquisition of reading skills. *Psychological Bulletin*,